

Sendika Genel Kurul Kararlarının Hukuki Niteliği ve Buna Bağlı Sonuçlar^(*)

Legal Nature of Union General Assembly Resolutions and Related Consequences

Dr. Öğr. Üyesi Mehtap YÜCEL BODUR^(**)
Prof. Dr. Aydın BAŞBUĞ^(***)

Öz

Sendikanın en üst karar organı genel kuruldur. Bütün genel kurul kararlarında olduğu gibi sendika genel kurulunda alınan kararlar birer hukuki işlemdir. Genel kurul kararının hukuki niteliği ve bu hukuki niteliğe bağlı olarak ortaya çıkan sonucun hüküm doğurma anı çalışmada tartışılmaktadır. Ayrıca genel kurul kararlarının türleri incelenmektedir. Çalışmada özellikle esasa ve usule ilişkin kararlar, seçim kararları, üçüncü kişiye bildirilmesi gerekli kararlar, yenilik doğuran kararlar ve tespit kararları üzerinde durulmaktadır. Sendika genel kurulunun vekalet kararlarında düzen ilkesi getirilmesi görüşü sunulmaktadır. Farklı kararların farklı hukuki niteliği haiz olmaları, hüküm doğurdıkları anı ve etkilerinin süresini değiştirmektedir. Bu nedenle sendika genel kurul kararlarının hukuki niteliklerini tartışmanın önemi sadece teoride değil, uygulamada da görülmektedir.

Anahtar Kelimeler

Sendika Genel Kurulu, Organlar, Hukuki İşlem Türleri, 6356 Sayılı Kanun.

Abstract

The top decision making body of the union is the general assembly. As all general assembly resolutions, decisions taken at the union general assembly are legal transaction. The legal nature of the decision of the general assembly and the moment of judgment of the outcome resulting from this legal nature are discussed in the study. In addition, the types of general assembly resolutions are examined. In the study, especially the decisions regarding the principles and procedures, the election decisions, the decisions to be notified to the third party, the formative decisions and the determination decisions are emphasized. Opinions are offered to introduce a principle of order in the proxy decisions of the union general assembly. The fact that different decisions have different legal characters changes the moment of their effect and the duration of their effects. Therefore, the importance of discussing the legal characters of union general assembly decisions is not only seen in theory, but also in practice.

Keywords

Union General Assembly, Organs, Types of Legal Transactions, Law No. 6356.

^(*) [Makale gönderim tarihi:](#) 19.01.2020, [Makale kabul tarihi:](#) 20.02.2020.

^(**) Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Hukuk Fakültesi,
[E-posta:](mailto:mehtap.yucel@hbv.edu.tr) mehtap.yucel@hbv.edu.tr,
[Orcid Id:](https://orcid.org/0000-0002-9761-7765) <https://orcid.org/0000-0002-9761-7765>.

^(***) İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Hukuk Fakültesi,
[E-posta:](mailto:abasbug66@gmail.com) abasbug66@gmail.com,
[Orcid Id:](https://orcid.org/0000-0002-4334-4431) <https://orcid.org/0000-0002-4334-4431>.

GİRİŞ

Hukuki işlemlerin hukuki niteliği, işlemin hukuki sonuçları ve özelliklerini tespit bakımından oldukça önemlidir. Birçok hukuki uyumsuzluğun çözümü bu vasıflandırmaya bağlıdır. Ayrıca hukuki nitelendirme yasalar ne kadar değişirse değişsin kavramların doğru ve yerinde kullanılmasını, kuralların amaca uygun olarak yorumlanmasını sağlamada önemli bir fonksiyona sahiptir.

Sendikalar hukukunda bir tüzel kişi olarak sendikanın organları ve bu organlarda alınan kararların hukuki niteliği üzerinde öğretide pek durulmamıştır. Uygulamada uyumsuzlukların büyük bir kısmının genel kurul kararlarında ortaya çıktığı görülmektedir. Bazı sendika yönetim kurulları üç ya da dört olağan genel kurul toplantısı öncesinde alınan kararlara dayanarak hukuki işlem tesis etmektedir. Yine bazı sendikaların seçim öncesi aldığı kararla delege veya şubede değişiklik yaparak, ardından gerçekleşen seçimlerde sorun çıkarabilecek uygulamaları gerçekleştirdikleri görülmektedir. Bu ve benzeri düşüncelerden hareketle genel kurul kararının hukuki niteliği ve bu hukuki niteliğe bağlı olarak ortaya çıkan sonucun hüküm doğurma anının tartışılması gerektiği kanaati tarafımızda hasıl olmuştur. Sendikalar hukukunun aksine benzer konuların dernek ya da ticari ortaklıklar gibi diğer tüzel kişilerde tartışıldığı görülmektedir. Bu nedenle sendika genel kurulları üzerinde durulması ve benzer hukuki sonuçlara sendikalar bakımından da ulaşıp ulaşılamayacağının tartışılması gerekmektedir.

Bu çalışmanın amacı öncelikle sendika genel kurulunda alınan kararların kavramsal ve hukuki çerçevesini belirlemektir. Ardından hukuki nitelik bakımından ortak özellikleri olan kararlardan doğması muhtemel hukuki sorunlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmanın kapsam ve mahiyetini aşan hukuka aykırı genel kurul kararlarının akıbeti ise ayrı bir çalışma konusu olmayı hak edecek genişliktedir. Bu nedenle hukuka aykırı genel kurul kararlarının akıbeti konusuna değinilmemiştir.

1. GENEL HÜKÜMLERE GÖRE KARARIN HUKUKİ NİTELİĞİ

Hukuki işlem, hukuki sonuç doğurmaya yönelik irade beyanıdır¹. Hukuk irade beyanına bir sonuç bağladığında; bir diğer ifadeyle bu irade beyanı ile iki

¹ Selahattin Sulhi Tekinay, Sermet Akman, Haluk Burcuoğlu ve Atilla Altop, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 7. Baskı, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1993, s.38. Fikret Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 14. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 2012, s.119. Erdoğan Moroğlu, Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, 8. Baskı, İstanbul, Oniki levha Yayıncılık, 2017, s.10. Safa Reisoğlu, Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 24. Baskı, İstanbul, Beta Yayınevi, 2013, s.50. Necip Kocayusufpaşaoğlu, Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, Borçlar Hukuku Genel Bölüm, 1. Cilt, Borçlar Hukukuna Giriş Hukuki İşlem Sözleşme, 4. Baskı, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2008, s.90. Mustafa Dural ve Suat Sarı, Türk Özel Hukuku, Temel Kavramlar ve Medeni Kanununun Başlangıç Hükümleri, Cilt 1, 6. Baskı, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2011, s.192.

taraf arasında bazı haklar ve yükümlülükler meydana geldiğinde, borcun hukuki kaynağı bu irade beyanına dayanan hukuki işlem olmaktadır.

Bir hakkın veya hukuki ilişkinin kurulması, değiştirilmesi, devredilmesi veya ortadan kaldırılması amacına yönelik hukuki sonuç doğurmayı hedefleyen hukuki işlemler² çok çeşitli ayrımlara tabi tutulmaktadır. Bu ayrımların biri de hukuki işlemi doğuran irade açıklamalarının sayısına göre yapılan tek taraflı-çok taraflı hukuki işlem ayrımıdır. Tek taraflı hukuki işlemler bir kişinin irade açıklamasıyla doğarken; çok taraflı hukuki işlemlerin doğması için birden fazla kişinin irade açıklamasına ihtiyaç bulunmaktadır³. Bir hakkın veya hukuki ilişkinin kurulması, değiştirilmesi, devredilmesi veya ortadan kaldırılması için tek bir irade açıklamasının gerekli ve yeterli olduğu hukuki işlemler tek taraflı hukuki işlemidir. Fesih, iptal, sözleşmeden dönme gibi bütün yenilik doğuran hakların kullanılması, temsil yetkisinin verilmesi, mülkiyet hakkından feragat gibi işlemler tek taraflı hukuki işlemlere örnek olarak verilebilir⁴. O halde hukuki işlemin tek taraflı olması ile üçüncü bir kişinin hukuk alanında lehe veya aleyhe sonuç doğurması farklı hususlardır. Fesih tek taraflı bir hukuki işlemken, üçüncü kişinin hukuk alanında aleyhe bir sonuç doğurur. Temsil yetkisinin verilmesi de yine tek taraflı bir hukuki işlemken üçüncü kişinin hukuk alanında bir yetki kazandırması anlamında olumlu bir sonuç doğurur⁵.

Çok taraflı hukuki işlemler öğretide sözleşmeler ve kararlar olarak ikiye ayrılmaktadır. Çok taraflı hukuki işlemlerden olan sözleşmelerde en az iki kişinin hukuki sonuç doğurmaya yönelik karşılıklı irade beyanları söz konusu iken; çalışma konumuz itibarıyla “karar” kavramsal olarak incelendiğinde öğretide farklı tanımların yapıldığı görülmektedir. Bir görüşe göre karar; bir kişi topluluğunun iç ilişkilerine ilişkin ve tümünü ilgilendiren bir konuda irade beyanlarının ortak bir hukuki sonuca varılmak üzere bir merkeze yönelmesi ile oluşan bir hukuki işlemidir⁶. Başka bir görüşe göre karar sadece iç ilişkilerle sınırlı değildir. Üçüncü kişiler ile ilgili hukuki işlem niteliğinde kararlar alınması da mümkündür⁷. Çoğunluk görüşüne göre kararlarda en az iki kişinin hukuki sonuç do-

² Rona Serozan, Medeni Hukuk Genel Bölüm/Kişiler Hukuku, 8. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2018, s.314. Eren, s.119. Kemal Gözler, Hukuka Giriş, 4. Baskı, Bursa, Ekin Kitabevi, 2007, s.282. Yahya Deryal, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının Hukuki Niteliği”, Prof. Dr. Fahman Tekil’in Anısına Armağan, İstanbul, Beta Yayınevi, 2003, s.385.

³ Eren, s.165. Gözler, s.284. Reisoğlu, s.52. Serozan, s.328. Kocayusufpaşaoğlu, s.94. Dural ve Sarı, s.196. Necip Bilge, Hukuk Başlangıcı, 28. Bası, Ankara, Turhan Kitabevi, 2010, s.267.

⁴ Eren, s.165. Kocayusufpaşaoğlu, s.94.

⁵ Eren, s.165.

⁶ Kocayusufpaşaoğlu, s.113. Serozan, s.328. Dural ve Sarı, s.199. Deryal, s.380. Ergun Özsunay, Medeni Hukukumuzda Tüzel Kişiler, 2. Bası, İstanbul, Kutulmuş Matbaası, 1969, s.96.

⁷ Paslı, s.170. Bahtiyar ve Hamamcıoğlu, s.2. Moroğlu, s.11.

ğurmaya yönelik aynı yönde irade beyanları söz konusudur⁸. İrade beyanlarının istikametine yönelik yapılan bu ayrımı tatmin edici bulmayan bir görüş ise karar ile sözleşmeyi ayırt eden hususu oy hakkının varlığında aramaktadır⁹. Örneğin, adı ortaklık kurmak için anlaşılan kişilerin iradeleri karşılıklı değil, aynı yönde olsa da karar değil, bir sözleşme meydana gelmektedir. Bu görüşe göre “*birden ziyade kimsenin, kendilerine oy hakkı veren bir hukuki ilişki içinde, bu hakkı kullanarak yaptıkları anlaşmaya karar verir*”¹⁰.

Kişilerin bir derneğe, sendikaya üye olmakla girdikleri hukuki ilişkiden bir oy hakkı doğmaktadır. Bu oy hakkını kullanmaları ile elde ettikleri uyuşma da, “karar”a vücut vermektedir¹¹. Oysa sözleşmede kural olarak irade beyanında bulunanları önceden birbirine bağlayan bir ilişkiye gerek yoktur¹². Sözleşmeden farklı olarak kararlarda irade beyanlarının tamamında uyuşma olması gerekmez. Bir diğer ifade ile kararların oybirliği ile alınması gerekmez. Tüzükte veya kanunda öngörülen çoğunluğun sağlanmış olması, kararın alınabilmesi için yeterlidir. Oybirliği ile alınmasa da, karara katılmayan ya da muhalif kalan üye de karar ile bağlıdır¹³.

“Sendika kararı” olarak da ifade edilen sendika genel kurul kararı, genel kurulun bir konuda belli bir tercihte bulunduğu irade açıklamasıdır¹⁴. Hiç şüphe yoktur ki bütün genel kurul kararlarında olduğu gibi sendika genel kurulunda verilen karar da bir hukuki işlemdir. Zira gerekli çoğunluğa ulaşarak alınan genel kurul kararı sendikanın irade beyanıdır ve bu irade beyanına uygun hukuki sonucu gerçekleştirme amacına yöneliktir¹⁵. Bu hukuki sonuç dış ilişkiye yönelik olabileceği gibi iç ilişkiye yönelik de olabilir¹⁶. Kararın, hukuki işlem

⁸ Eren, s.167. Gözler, s.284. Bilge, s.268. Reisoğlu, s.53. Dural ve Sarı, s.199.

⁹ Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, s.44.

¹⁰ Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, s.44.

¹¹ Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, s.44. Serozan, s.328. Dural ve Sarı, s.199. Haluk Nami Nomer; Kişi Birliklerinde Genel Kurul Kararlarının Geçersizliğine İlişkin Temel Esaslar, İstanbul, Beta Yayınevi, 2008, s.10.

¹² Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, s.44.

¹³ Bilge, s.268. Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, s.45. Eren, s.167. Reisoğlu, s.53. Nomer, s.13. Ali Paslı, “Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Kullanılan “Oy”un Hukuki Niteliği”, İÜHF, C. LXVII, S.1-2, 2009, 167-182, s.170. Mehmet Bahtiyar ve Esra Hamamcıoğlu, Yeni TTK’ya Göre Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantıları, İstanbul, Beta Yayınevi, 2014, s.2. Zafer Saka, Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2004, s.54. Ünal Narmanlıoğlu, İş Hukuku II, Toplu İş İlişkileri, 3. Baskı, İstanbul, Beta Yayınevi, 2016, s.147. Reha Poroy, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu, Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, 11. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2009, N.712.

¹⁴ Fevzi Şahlanan, Sendikalar Hukuku, İstanbul, Banksis Yayınları, 1995, s.82.

¹⁵ Anonim şirket genel kurulları hakkında aynı yönde; Paslı, s.170. Nomer, s.10. Bahtiyar ve Hamamcıoğlu, s.2. Moroğlu, s.11. Deryal, s. 383. Hasan Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, C: 1, 3. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2018, s.825.

¹⁶ Paslı, s.170. Bahtiyar ve Hamamcıoğlu, s.2. Moroğlu, s.11.

niteliğine ilişkin, Alman hukukundaki birkaç istisna dışında tereddüt bulunmamaktadır¹⁷. Ancak kararın tüzel kişinin değil de o kararı veren üyelerin irade beyanı olduğu yönünde görüşler bulunmaktadır¹⁸. Genel kurulun, bu anlamda organı oluşturan kişilerin iradesi tüzel kişiye irade olarak izafe ettirildiğinden bu görüşe katılmak mümkün değildir¹⁹. Esasında bu konuda tartışmalar hukuki işlemin tek taraflı mı, çok taraflı mı olduğu noktasındadır. Kararın yalnızca ve bizatihi bir tüzel kişinin irade beyanını yansıttığı için tek taraflı hukuki işlem olduğu görüşünde olanlar²⁰ yanında, genel kurul kararının oluşum sürecini esas alıp, genel kuruldaki birden fazla kişinin irade beyanını yansıtmasıyla oluştuğu için çok taraflı bir hukuki işlem olarak görenler de bulunmaktadır²¹.

Genel kurul kararlarının tek taraflı hukuki işlem olarak kabulü, genel kurul kararı ile bu süreçte verilen oyların hukuki niteliğinin farklılaşmasını ve böylece kararın alınmasını engelleyemeyen olumsuz oyların, olumlu oylar ile aynı hukuki niteliğe sahip olmasını sağlamaktadır²². Kararı çok taraflı bir hukuki işlem olarak gören görüş de aynı sonuca başka bir pencereden bakarak ulaşmaktadır. Buna göre, kurul kararlarının o karara muhalif kalanlar ya da katılmayanlar için de bağlayıcı olması, kararın, karara katılan kişilerin iradesi olarak değil, kişi birliğinin iradesi olarak kabul edilmesinde aranmalıdır²³.

Kanaatimizce karar; tüzel kişinin organında alınıyorsa artık tüzel kişilik teorisinden dolayı bizatihi tüzel kişinin iradesi sayılmalı ve tek taraflı bir hukuki işlem olarak görülebilmelidir. Ancak bir tüzel kişilik söz konusu değilse, karar, aynı istikamete yöneltilmiş birden fazla irade beyanının birleşmesinden oluşacağı için çok taraflı bir hukuki işlem sayılmalıdır²⁴. O halde kanaatimizce genel kurul kararı, sendika tüzel kişiliğinin irade açıklaması niteliğinde bir tek taraflı hukuki işlemdir.

¹⁷ Moroğlu, s.12. Kararı tüzel kişinin iradesinin ortaya çıkmasını sağlayan bir iç hukuki işlem türü olarak tanımlayan Hüseyin Hatemi, Medeni Hukuka Giriş, 2. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1999, s. 111.

¹⁸ Ernst Hirsch, Ticaret Hukuku Dersleri, İstanbul, İsmail Akgün Matbaası, 1948, s. 294. Karş. Nomer, s.15.

¹⁹ Paslı, s.170.

²⁰ Deryal, s.387-388. Paslı, s.171. Saka, s.54.

²¹ Eren, s.167. Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, s.44. Nomer, s.15. Bahtiyar ve Hamamcıoğlu, s.2. Moroğlu, s.13. Narmanlıoğlu, s.147. Pulaşlı, s.825. Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, N. 715. Rona Serozan, Tüzel Kişiler, Özellikle: Dernekler ve Vakıflar, 2. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1994, s.64.

²² Paslı, s.172.

²³ Nomer, s.17.

²⁴ Aynı yönde Paslı, s.171, dn.18. İsviçre Federal Mahkemesinin "... İbra kararlarının tek taraflı hukuki işlem niteliğinde irade beyanları..." olduğu yönündeki görüşü için bkz. Moroğlu, s.11, dn 11.

2. GENEL KURUL KARARLARININ ÖZELLİKLERİ

Sendika genel kurulu, sendikal demokrasinin bir gereği olarak, yetkileri tü-zükle belirlenen sendikanın en üst karar organıdır²⁵. Genel kurul bir iç organdır ve kural olarak alınan kararlar iç ilişkide doğrudan etkilidir²⁶. Ancak genel kurul dışı yansıyan davranışlarda da bulunabilir²⁷. Genel kurul kararlarının dış ilişki-de hukuken doğrudan etkili olabilmesi için bunun kanunla veya sendika tüzü-ğüyle öngörülmüş olması gerekir²⁸.

Genel kurulda kararlar kural olarak oyçokluğu ile alınır²⁹. Genel kurulun toplantı ve karar yeter sayıları 6356 sayılı Kanununun 13. maddesinde hüküm altına alınmıştır. Buna göre; “*Genel kurulun toplantı yeter sayısı üye veya dele-ge tam sayısının salt çoğunluğudur. Tüzükte daha yüksek bir yeter sayı belirle-nebilir. İlk toplantıda yeter sayı sağlanamazsa ikinci toplantı en çok on beş gün sonraya bırakılır. Bu toplantıya katılanların sayısı, üye veya delege tam sayı-sının üçte birinden az olamaz. ... Genel Kurulun karar yeter sayısı toplantıya katılan üye veya delege sayısının salt çoğunluğudur. Ancak bu sayı üye veya delege tam sayısının dörtte birinden az olamaz. Tüzükte daha yüksek bir yeter sayı belirlenmemişse, tüzük değişikliği, fesih, birleşme, katılma, üst kuruluşun veya uluslararası kuruluşun kurucusu olma, üst kuruluşlara ve uluslararası kuruluşlara üyelik ile üyelikten çekilme hâllerinde karar yeter sayısı üye veya*

²⁵ Şahlanan, Sendikalar, s.51. Narmanlıoğlu, s.125. Melda Sur, İş Hukuku Toplu İlişkiler, 6. Bası, Ankara, Turhan Kitabevi, 2017, s.100. Mustafa Dural ve Tufan Öğüz, Türk Özel Hukuku Cilt II, Kişiler Hukuku, 13. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2013, s.311. Fevzi Şahlanan, Sendikaların İş-leyişinin Demokratik İlkelerine Uygunluğu, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1980, s.170-172. Can Tuncay ve Burcu Savaş, Toplu İş Hukuku, 3. Bası, İstanbul, Beta Yayınevi, 2013, s.55. Ömer Ekmekçi, Toplu İş Hukuku Dersleri, İstanbul, Oniki Levha Yayıncılık, 2018, s.59. Nuri Çelik, Nurşen Caniklioğlu ve Talat Canbolat, İş Hukuku Dersleri, 32. Bası, İstanbul, Beta Yayınevi, 2019, s.873. Dilara Zorlutuna, Sendikalar Hukukunda Demokrasi, İstanbul, Legal Yayıncılık, 2016, s.115. Ali Çöldemli, Sendikaların Kuruluşu ve Organları, Ankara, Adalet Yayınevi, 2016, s.85. Mesut Aydın, “Sendika İçi Demokrasinin Sağlanmasında 6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun Yeri”, İş ve Hayat Dergisi, Sayı 4, 2016, 9-58, s.22. Aydın Başbuğ ve Mehtap Yücel Bodur, İş Hukuku, 5. Baskı, İstanbul, Beta Yayınevi, 2018, s.276. Dernekler ba-kımından; Özsunay, s.88. Dural ve Öğüz, s.254. Serozan, Dernekler, s.63. Teoman Akünel, Türk Medeni Hukukunda Tüzel Kişiler, 2. Baskı, İstanbul, Beta Yayınevi, 1995, s.38. Bilge Öz-tan, Medeni Hukuk Tüzel Kişilerinde Organ Kavramı ve Organın Fiillerinden Doğan Sorumluluk, Ankara, Sevinç Matbaası, 1970, s.94. Ticari ortaklıklar bakımından yapılan tartışmalar hakkında bkz. Esra Kaşak, Anonim Şirketlerde Genel Kurul ile Yönetim Kurulu Arasındaki Yetki Dağılımı-na İlişkin Temel Esaslar, İstanbul, Oniki Levha Yayıncılık, 2019, s.73 vd.

²⁶ Bahtiyar ve Hamamcıoğlu, s.1. Moroğlu, s.10. Deryal, s.382. Özsunay, s.88. Serozan, Dernek-ler, s.64. Pulaşlı, s.826. Çöldemli, s.86. Ünal Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, 4. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2015, s.297.

²⁷ Kaşak, s.43.

²⁸ Moroğlu, s.10.

²⁹ Bu durum, sendika içi demokrasi ilkesinin kabulünün doğal bir sonucu olarak görülmektedir. Aydın, s.28.

delege tam sayısının salt çoğunluğudur.” Ancak bu düzenleme tüzükte daha yüksek yeter sayı yahut oybirliği aranmasına engel değildir. Her üye kural olarak oyunu şahsen kullanır, ancak sendika tüzüğünde temsilci vasıtasıyla oy kullanılmasına izin verilebilir³⁰.

Karar, oylama sürecinin tamamlanmasıyla yani son oyun kullanılmasıyla oluşur. Kullanılan oydan, oylamanın sona ermesinden sonra dönülemez. Oyların sayım ve dökümü, kararı oluşturan değil saptayan birer alt işlemdir³¹. Karar alma süreci geniş anlamda değerlendirildiğinde ise; oylama, oylama sonucunun ve kararın tespiti, bunun kurula açıklanması, tutanağa geçirilmesi aşamalarından oluşur³². Kararın hüküm ifade ettiği tarihi belirlemek bakımından bu konu önem arz etmektedir. Örneğin; sendika genel kurulunda 02.01.2020 tarihinde 100 oya 50 oyla alınan bir karara itiraz edildiğinde; itirazın sonucu aradan geçen bir haftanın sonunda 90 oya 60 oy şeklinde kesinleştiğinde kararın alınıp hüküm ifade ettiği tarih değişmeyecek, yine 02.01.2020 tarihi olacaktır.

Tespit edilen oylama sonucunun ve kararın açıklanması kurucu değil, açıklayıcı niteliğe sahiptir. Ancak eğer açıklama yapılmışsa ve açıklama ile alınan karar arasında bir uyumsuzluk varsa açıklanan karar esas alınır, fakat bu karar batıl yahut iptal edilebilir niteliktedir³³. İrade ile beyan arasında oluşacak böyle bir uyumsuzluk genel hükümlere göre çözümlenmelidir. Dolayısıyla beyana değil iradeye üstünlük tanınmalıdır. İradeye üstünlük tanınmasının sonucu olarak kararın yorumlanması gerektiğinde irade esas alınacaktır. İrade ile beyan arasındaki uyumsuzluk bilerek ve istenerek meydana getirilmiş ise butlan yaptırımı söz konusu olacak; bilmeden ve istemeden meydana gelmiş ise ancak esaslı hata durumunda iptale konu olabilecektir. Basit miktar hataları gerçek iradeye uygun olarak devam edecektir.

Oyların eşitliği durumunda, oya konulan önerinin reddedilmiş sayılması gerektiği yönünde bir görüş³⁴ bulunduğu gibi, bunun red sayılamayacağı, oylamaya devam edilmesi gerektiği, devamında da eşitlik korunuyorsa tüzüğün öngördüğü bir çözüm varsa (örneğin genel kurul dışındaki organlardaki oylamalarda başkanın oyunun çift oy sayılması gibi) o çözümün uygulanması gerektiği yönünde bir görüş de bulunmaktadır³⁵.

³⁰ Şahlanan, Sendikalar, s.83. Sur, s.111.

³¹ Saka, s.55.

³² Nomer, s.46.

³³ Nomer, s.48. Tutanakla karar arasındaki uyumsuzluğa ilişkin aynı yönde Deryal, s.383.

³⁴ Özsunay, s.203.

³⁵ Şahlanan, Sendikalar, s.88.

Kararın açıklanması gibi tutanağa geçirilmesi de kurucu unsur değildir. Tutanak, sadece bilgilenme ve ispat vasıtasıdır³⁶. Sendika tüzüğüne tutanağa ilişkin yer alan düzenlemelerin kural olarak kurucu bir işlevi yoktur. Ancak aksi kararlaştırılabilir³⁷.

Sendika genel kurulu, yetkileri tüzükle belirlenen sendikanın en üst karar organıdır. Tüzüğün amacı dışında genel kurulun karar alması ve işlem tesis etmesi mümkün değildir. Ancak genel kurul tüzüğün değiştirilmesi kararını alarak, sendika tüzel kişiliğinin ehliyetini genişletip daraltabilir. Genel kurul bu yöntemle kendi sınırlılıklarını da usulüne uygun olarak ortadan kaldıracaktır³⁸.

Genel kurul kararları sözleşme yahut özel bir irade beyanı gibi değil, objektif hukuk normları gibi yorumlanmalıdır³⁹. Genel kurul kararlarının yorumunda lafzı ve özü dikkate alınarak yorum yapılmalıdır. İşte burada irade, lafzın özünü tespit etme esas alınmalıdır.

Burada son olarak belirtilmesi gereken husus genel kurul kararlarının toplantısız alınıp alınamayacağıdır. Türk Medeni Kanununun 76. maddesi, “*bütün üyelerin bir araya gelmeksizin yazılı katılımıyla alınan kararlar ile dernek üyelerinin tamamının kanunda yazılı çağrı usulüne uymaksızın bir araya gelerek aldığı kararlar geçerlidir*” hükmünü haizdir. 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu karşısında genel kanun niteliğindeki Medeni Kanunun sendikaların genel kurullarının işleyişinde uygulanmasının mümkün olacağı kanaatindeyiz. Zira bu hususta özel kanunda açık bir düzenleme yer almamaktadır. Bir işyeri sendikası niteliğini aşmamış örgütlenmelerde ya da çok az üyesi bulunan şubelerde bu şekilde toplantısız ve çağrısız bütün üyelerin katılımı ile alınan kararların geçerli olacağı kabul edilmelidir. Kuşkusuz bu şekilde karar alınması olağan toplantı yerine geçmeyecektir (TMK md. 76/II)⁴⁰.

Sendika genel kurulunun yetkileri üç ana başlıkta incelenebilir. Bunlar; en üst kararları alma yetkisi, en yüksek işleri görme yetkisi ve en yüksek denetleme yetkisidir⁴¹. Kanun, genel kurulun görev ve yetkilerini emredici ancak sınır-

³⁶ Nomer, s.49.

³⁷ Nomer, s.50.

³⁸ Başbuğ ve Yücel Bodur, s.276. Ticari ortaklıklarda meri Kanunda ultra vires prensibinin terk edildiği, ana sözleşmede belirtilen amaç dışında genel kurul kararı alınabileceği kabul edilmektedir. Ticari ortaklıklar dışında bu gelişmenin yeni bir tartışma konusu doğurması muhtemeldir. Kanaatimizce ticari ortaklıklar dışında tüzel kişiler tüzük değişikliği ile böyle bir sonuca ulaşabilirler.

³⁹ Moroğlu, s.24. Saka, s.55.

⁴⁰ Başbuğ ve Yücel Bodur, s.275.

⁴¹ Şahlanan, Sendikalar, s.104-105. Narmanlıoğlu, s.145. Sur, s.121. Özsunay, s.89. Tuncay ve Savaş, s.64. Çelik, Caniklioğlu ve Canbolat, s.880. Zorlutuna, s.130. Çöldemli, s.143.

layıcı olmayan bir sayıda şöyle belirlemiştir⁴² (STİSK md. 11); a) Organların seçimi, b) Tüzük değişikliği, c) Yapılacak ilk genel kurula sunulması ve geçmişe etkili olmaması kaydıyla ilgili makamlar veya mahkemelerce kanuna aykırı görülerek düzeltilmesi istenen konuların değiştirilebilmesi için yönetim kuruluna yetki vermek, ç) Yönetim ve denetleme kurulları ile yeminli mali müşavir raporlarının görüşülmesi, d) Yönetim ve denetleme kurulunun ibrası, e) Bütçenin kabulü, f) Yönetim, denetim ve disiplin kurulu üyelerine verilecek ücret, tazminat, ödenek ve yolluklar ile sosyal hakların belirlenmesi, g) Taşınmaz malların satın alınması veya mevcut taşınmaz malların satılması hususunda yönetim kuruluna yetki verilmesi, ğ) Üst kuruluş kurucusu olma, üst kuruluşlara üye olma veya üyelikten çekilme, h) Şube açma, birleştirme veya kapatma, bu konuda tüzükte belirlenen esaslar doğrultusunda yönetim kuruluna yetki verme, ı) Birleşme veya katılma, i) Uluslararası kuruluşun kurucusu olma, uluslararası kuruluşlara üye olma veya üyelikten çekilme, j) Kuruluşun feshi, k) Mevzuat veya tüzükte genel kurulca yapılması belirtilen diğer işlemleri yerine getirme ve başka bir organa bırakılmamış konuları karara bağlama. Sonucu genel kurulun en üst karar mekanizması olma özelliğinden kaynaklanmaktadır.

3. GENEL KURUL KARARLARININ TÜRLERİ

Genel kurul kararları; alındıkları genel kurulun türüne göre olağan ve olağanüstü genel kurul kararları; nihai olup olmamalarına göre usule ve esasa ilişkin kararlar; iç işlere (sendikanın bizzatı kendisine veya üyelerin birbirleriyle olan ilişkilerine) veya dış işlere (üçüncü kişilerle veya münferit olarak üyelerle ilişkilerine) ilişkin kararlar, bir önerinin kabulüne veya reddine dair olmalarına göre olumlu-olumsuz genel kurul kararları, norm koyma ya da idari işlere ilişkin kararlar olarak farklı başlıklar altında incelenebilir⁴³. Ancak biz çalışmamızda sendika genel kurul kararlarını; usule veya esasa ilişkin kararlar, seçim kararları, üçüncü kişiye bildirilmesi gereken kararlar, yenilik doğuran kararlar ve tespit kararları olmak üzere beş başlık altında tasnif edeceğiz.

3.1. Esasa veya Usule İlişkin Genel Kurul Kararları

Esasa ilişkin genel kurul kararları; kural olarak sendikanın iç ilişkilerinde ve tüzel kişinin bizzatı varlığı ile ilgili belli bir konudaki nihai iradesini açıklayan kararlardır⁴⁴. Örneğin; sendikanın feshi kararı esasa ilişkin bir karardır. Yi-

⁴² Narmanlıoğlu, s.146. Sur, s.121. Zorlutuna, s.121. Çöldemli, s.144. Ece Sıla Hafızoğlu, Sendika Yöneticileri ve Güvenceleri, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2015, s.63.

⁴³ Moroğlu, s.14. Nomer s.11. Saka, s.56.

⁴⁴ Moroğlu, s.15. Saka, s.56.

ne sendikanın birleşme ve katılma kararı da sendika tüzel kişisinin bizatihi varlığına ilişkin olduğundan esasa ilişkin kararlardandır. Şube açma ve kapatma kararı da sendikanın kendi kişiliği ile ilgili esasa ilişkin kararlardır. Ancak kapatma kararı şube organlarına seçilen üyeler üzerinde de sonuç meydana getireceği için esasa ilişkin kapatma kararı aynı zamanda bir bozucu yenilik doğuran karardır. Aynı şekilde uluslararası kuruluşun kurucusu olma, uluslararası kuruluşlara üye olma ve üyelikten çekilme kararları da esasa ilişkin kararlardır. Zira uluslararası kuruluşun kurucusu olma kararını almakla kendiliğinden kuruluş kurulmuş olmayacaktır. Üst kuruluşa veya uluslararası kuruluşlara üye olma kararının alınması ile kendiliğinden tek taraflı irade ile üyelik ilişkisi kurulmaz. Bu kuruluşların da sendikayı üyeliğe kabulü gerekmektedir⁴⁵. Buna karşılık üyelikten çekilme kararı hem esasa ilişkin hem de bozucu yenilik doğuran karardır. Esasa ilişkin genel kurul kararlarından bir diğeri de disiplin cezalarının saptanması ve değiştirilmesidir. Zira sendika tüzel kişiliğinin iç ilişkileri ile ilgili bir karardır. Delege seçimlerinde uyulacak esasları düzenlemek de esasa ilişkin genel kurul kararlarından biridir.

Usule ilişkin kararlar ise esasa ilişkin kararın alınmasıyla ilgili kararlardır. Örneğin genel kurul müzakerelerinde önerilerin oya sunulmasında uyulacak sıraya; toplantıya ara verilmesine; konuşma süresinin ne kadar olacağını belirlemeye ilişkin karar usule ilişkindir. Usule ilişkin kararların en önemli özelliği ömrünün alındığı genel kurul toplantısının bitmesi ile sona ermesidir⁴⁶. O halde sendikalarda yönetim ve denetleme kurulları ile yeminli mali müşavir raporlarının görüşülmesi de birer usuli karardır. Bu görüşme sonucunda yapılacak ibra veya başkaca bir karar ayrı bir hukuki işlemdir.

Toplantı başkanı usule ilişkin karar önerisinde bulunabilir. Bu öneri genel kurulda karara bağlandığında genel kurul kararı olur. Bir diğer ifade ile başkanlık kararları genel kurul kararı değildir⁴⁷. Ancak aksi görüşe göre genel kurul kararını uygularken başkanın verdiği kararlar da genel kurul kararının bir parçası olarak kabul edilip denetime tabi tutulmalıdır⁴⁸.

3.2. Seçim Kararları

Genel kurulda sendika başkanı seçimi, yönetim kurulu üyeleri ile denetleme, disiplin kurulu üyelerinin ve varsa diğer organların üyelerinin seçimi kararları da alınır.

⁴⁵ Sur, s.156.

⁴⁶ Moroğlu, s.15. Saka, s.56.

⁴⁷ Moroğlu, s.16. Saka, s.56.

⁴⁸ Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, N. 955

Seçilmek için aday olanlar da aday olmayanlar da seçilebilir. Şayet aday olmadığı halde bir kişi seçilmiş ise, bu karar ortaklık tüzel kişiliği tarafından ilgili kişilere yapılmış bir “ıcap” niteliğindedir. Bu ıcap açık veya zımni olarak kabul edilebilir. Bu durumda sendika ile bu kişiler arasında bir vekâlet ilişkisi kurulmuş olur⁴⁹. Ancak aday olan bir kişinin seçilmesi halinde seçim kararı kabul niteliğindedir.

Seçimle birlikte kurulan vekalet ilişkisi seçilen üyeye yönetim ve temsil yetkisini vermektedir. Buradaki temsil yetkisi Türk Borçlar Kanununda genel hükümlerde yer alan tek taraflı bir hukuki işlemle verilen temsil ilişkisinden farklıdır⁵⁰. Vekalet ilişkisinin kurulması ile birlikte temsil yetkisi sözleşme ilişkisinden doğan bir edim yükümlülüğüdür. Hukuki kaynağı vekalet ilişkisi olan temsil yetkisinin kapsamı kanun ve sendika tüzüğü ile belirlenir. Seçim ile birlikte sendika genel kurulunun ayrıca bir temsil ilişkisi kuracak nitelikte karar almasına gerek yoktur. Bununla beraber aşağıda da⁵¹ değinileceği gibi temsil yetkisini genişleten veya daraltan, hatta sona erdiren yenilik doğuran haklar kullanılabilir.

Hukuki niteliği bir edim değil, sadece bir yetki olan temsil yetkisi Türk Borçlar Kanununun genel hükümlerinde düzenlenmiştir. Her ne kadar vekalet ilişkisinde de “temsil yetkisi” terimi kullanılmakta ise de buradaki yetki genel hükümler anlamında kullanılmamakta, tüzel kişiliği idare yükümlülüğü gibi bir edim yükümlülüğü niteliğinde bulunmaktadır. Ancak gerek Türk Ticaret Kanununda gerekse 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununda sık sık kullanılan temsil yetkisi terimi ile ifade edilen tek taraflı kurucu yenilik doğuran hakla verilen temsil yetkisinden⁵² farklıdır. Nitelikleri birbirine yakın olan bu iki

⁴⁹ Tuncay ve Savaş, s.67. Moroğlu, s.23. Saka, s.56.

⁵⁰ Kocayusufpaşaoğlu, s.626 vd. Öztan, s.48 vd. Dural ve Ögüz, s.251 ve 253.

⁵¹ Bkz. Başlık: Değiştirici Yenilik Doğuran Kararlar.

⁵² Türk Borçlar Kanununun genel hükümlerinde yer alan “Temsil” yetkisinin hukuki niteliği öğretide tartışmalıdır. Bir görüş temsil yetkisini kurucu yenilik doğuran haklar arasında saymakta iken; bir başka görüş temsil yetkisini yenilik doğuran hak olarak saymamakla birlikte düzenleme hakları içinde başka bir kategoride değerlendirmektedir (Eren, s.71. Serozan da temsili, kudret (yönetme) yetkileri içinde saymaktadır, s.228). Bu görüşe göre temsil yetkisi de hakkı kurup değiştirir veya sona erdirir. Ancak her ne kadar aralarındaki sınır silikleşse de yenilik doğuran haklara özgü bağımlılık ilişkisi söz konusu değildir (Serozan, s.228-229.). Öğretide temsil yetkisini ne yenilik doğuran hak ne de düzenleme hakkı olarak gören, yalnızca bir genel yetki olduğu yönünde bir görüş de bulunmaktadır (Kocayusufpaşaoğlu, s.636. Buz, s.59.). Bu görüşe göre temsil yetkisinin verilmesi tek taraflı hukuki işlem olsa da yenilik doğuran hak değildir. Zira bunlar birer genel yetkidir, oysa yenilik doğuran hak olması için kanun ya da sözleşmeden kaynaklanan bir hak olması gerekir. Yenilik doğuran haklar bu hakkın muhatabına karşı kullanılır. Oysa temsil yetkisinde temsilci yaptığı hukuki işlemi, bu işlemin bağladığı temsil olunana değil, üçüncü bir şahsa karşı yapmaktadır. Ayrıca temsilcinin temsil olunan adına sözleşme yaptığı durumlarda bir yenilik doğuran haktan söz edilemeyecektir. Yenilik doğuran haklar bir kere kullanılmakla tükense de temsil yetkisi bir iş için değil bir süre için verildiğinde bu süre içinde birden fazla kez temsil yetkisini kullanabilir ve temsil yetkisi sona ermez. Bunların yanı sıra temsil yetkisi yenilik doğuran haklardan farklı olarak her zaman geri alınabilme imkanına sahiptir. (Buz, s.59, 130 vd.)

kavramın hüküm ve sonuçları bakımından da bir benzerlik söz konusudur. Bu nedenle doktrinde genel hükümlerde yer alan temsil yetkisine ilişkin hükümlerin vekalet ilişkisine de kıyasen uygulanması kabul edilmektedir⁵³.

Genel kurul kararı ile organlara seçilen üyelerin sendika üyeleri arasından olmasının zorunlu olup olmadığı da burada tartışılmalıdır. Dernekler ve ticari ortaklıkların organlarında özellikle anonim şirketlerde genel kurul kararıyla üye olmayanların da yönetim kuruluna seçilebileceği veya organlar dışında bazı idari ve hukuki işlemleri üçüncü kişilere gördürmek üzere yetki verilebileceği kabul edilmektedir⁵⁴. Ticaret şirketleri bakımından konuya bakıldığında, şirkette ortak sıfatını haiz olmayan kişilerin de yönetici olmasının mümkün olduğunu görmekteyiz. Kolektif şirketlerde yönetim hakkı, ortak sıfatı olmayan şirket müdürlerine bırakılabilir. Bu durumda ortak olmayan yönetici veya müdürler, ticari temsilci konumundadır (TTK md. 218/2)⁵⁵. Anonim şirketlerde, yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olması zorunluluğu 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile kaldırılmıştır. Meri sistemde pay sahiplerinin veya pay sahibi olmayan üçüncü kişilerin yönetim kurulu üyesi olarak seçilmeleri ve göreve başlamaları mümkündür (TTK md. 359 ve 367)⁵⁶. Benzer şekilde limited şirketin yönetimi ve temsili görevinin üçüncü kişilere verilebileceği Kanunda açıkça öngörülmüştür (TTK md. 623/3). 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu md. 625/1 hükmüne göre de, adi şirketlerin yönetimi konusunda şirkete ortak olmayan üçüncü kişilerin yetkili kılınması mümkündür.

Dernekler ve ticari ortaklıklarda varılan bu sonucun sendikalar hukuku bakımından da kabul edilip edilemeyeceği konusu üzerinde durmak gerekir. 6356 sayılı Kanunda üye olmayanların yönetim kurulu veya diğer organlara seçilmesini engelleyen açık bir hüküm bulunmamaktadır⁵⁷. Ancak 6356 sayılı Kanunun 9. maddesine göre kurucular için aranan şartlar, sendikanın genel kurul dışındaki organlarına seçilebilmek için de aranır. Her ne kadar ilgili hükümde açıkça sendika üyesi olmak şartı yazmasa da dernekler ve ticari ortaklıklar bakımından ulaşılabilecek sonuca sendikalar bakımından ulaşmak mümkün görülmemektedir. İlgili

⁵³ Organı oluşturan kişilerin temsil yetkisi bağlamında aynı yönde, Kocayusufpaşaoğlu, s.629. Şener Akyol, Türk Medeni Hukukunda Temsil, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2009, s.160.

⁵⁴ Öztan, s.54. Dernekler hakkında, Özsunay, s.212-213.

⁵⁵ Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, N. 248.

⁵⁶ 6762 sayılı mülga TTK md. 312/2 hükmünde "*İdare meclisi pay sahibi aza ortaklardan teşekkül eder. Ancak pay sahibi olmayan kişiler aza seçildikleri takdirde bunlar pay sahibi sıfatını kazandıktan sonra işe başlayabilirler*" hükmü sebebiyle, seçim için olmasa da göreve başlamak için pay sahibi olma zorunluluğu aranmaktaydı (Bu hususta bkz. Oğuz İmregün, Anonim Ortaklıklar, 4. Bası, İstanbul, Yasa Yayıncılık, 1989. s.199; Tekinalp, N. 12-01).

⁵⁷ Aynı yönde bkz. Hafizoğlu, s.93.

sendikanın üyesi olmayanların genel kurul dışındaki organlara seçilebilmesi kabul edilemeyecektir⁵⁸. Bu sonuca bağlı olarak sendika veya şube organlarında üye iken sendika üyeliğinden istifa eden kişinin de kendiliğinden organ üyeliğinin sona ereceği kabul edilmelidir. Aksi takdirde bir başka sendika üyesi olan kişinin rakip sendikada organ üyesi olabilmesi gibi dürüstlük kuralıyla bağdaşmayan bir sonuç ortaya çıkabilecektir. Nitekim Yargıtay da 1985 tarihli bir kararında⁵⁹; “*Bir işçinin sendika zorunlu organlarına seçilebilmesi için halen o sendikanın üyesi olmasının şart bulunduğu da açıktır. Şu durumda bir işçinin genel kurul dışındaki sendika zorunlu organlarına seçilebilmesi için 14. maddedeki şartlardan başka o sendikanın kurulu olduğu işkoluna giren işyerinde işçi olarak çalışmakta bulunması da gerekmektedir. (24. maddede yazılı üyeliğin devam edeceği haller saklı) Buna göre, davacılar ancak halen çalıştıkları sırada o işyerinin bağlı olduğu işkolunda kurulu sendikalardan birine üye olabilecekler ve dolayısıyla o sendikanın zorunlu organlarına seçilebilecekler, çalıştıkları işyerinin bağlı olmadığı işkolunda veya bağlı olduğu işkolunda kurulu diğer bir sendikaya üye olmayacaklar ve o sendikaların zorunlu organlarına seçilemeyeceklerdir.*” ifadeleri ile aynı sonuca varmıştır. Pozitif hukuk açısından tartışmalı olan bu hususun uygulamada ihtilafa mahal vermemesi için sendikaların tüzüklerinde açıkça üye olma şartını da düzenlemeleri uygun olacaktır.

Genel kurulda yapılan seçimler kurucu yenilik doğuran hak değildir. Çünkü seçim sonucu ile birlikte organ üyeliği sıfatı doğmamaktadır. Bu sıfatın kazanılabilmesi için kişinin aday olması ya da aday olmayanlar için kabul beyanı gereklidir.

3.3. Üçüncü Kişiyi Bildirilmesi Gereklilik Kararlar

Genel kurulda üçüncü kişiye yöneltilmesi gereken bir hukuki işlem yapılmasına karar verildiğinde, bu işlemin kurulması üçüncü kişiye bildirim ve onun irade beyanının sonunda olur. Örneğin üçüncü kişi ile bir sözleşme yapılması yönündeki karar, tüzel kişinin yetkili organlarınca üçüncü kişiye bildirilinceye kadar icap ya da kabul yerine geçmez. Üçüncü kişiye bu karar bildirilir. Ancak bu bildirim kararın kurucu unsuru değildir. Karar zaten doğmuştur, karara konu hukuki işlemin kurulması için bildirim kurucu unsurdur⁶⁰.

⁵⁸ Sur, s.124. Narmanlıoğlu, s.106-107. Haluk Hadi Sümer, İş Hukuku Uygulamaları, 7. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2019, s.542. Şahlanan, Sendikalar, s.107. Hafizoğlu, s.93. Çöldemli, s.159. İbrahim Subaşı, “İşçi Kuruluşu Yöneticiliği Güvencesi”, Kamu İş, Nisan 2000, s.526. Tan- kut Centel, Sendika Yöneticisinin Güvencesi, Prof. Dr. Turhan Esener, II. İş Hukuku Uluslararası Kongresi, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2017, s.165 vd.

⁵⁹ Y.9. HD. T.7.6.1985, E.1985/6245, K.1985/6261 (www.kazanci.com)

⁶⁰ Nomer, s.46. Kocayusufpaşaoğlu, s.114.

Buna varsayımsal bir örnek olarak sendika üyeliğinin kazanılması verilebilir. 6356 sayılı Kanununun 17. maddesine göre; “*Sendikaya üyelik, Bakanlıkça sağlanacak elektronik başvuru sistemine e-Devlet kapısı üzerinden üyelik başvurusunda bulunulması ve sendika tüzüğünde belirlenen yetkili organın kabulü⁶¹ ile e-Devlet kapısı üzerinden kazanılır. Üyelik başvurusu, sendika tarafından otuz gün içinde reddedilmediği takdirde üyelik talebi kabul edilmiş sayılır. Haklı bir neden gösterilmeden üyelik başvurusu kabul edilmeyenler, bu kararın kendilerine tebliğinden itibaren otuz gün içinde dava açabilir.*” Şayet sendika üyeliğinin kazanılması tüzükle genel kurulun kabulüne bağlanırsa; kurucu yenilik doğuran hukuki işlem üçüncü kişiye bildirildiği an hüküm ve sonuç doğurur (TMK md. 64/II)⁶². Burada üçüncü kişiye bildirim e-devlet sistemi üzerinden onaylama ile olur. Hal böyle olmakla birlikte uygulamada sendika üyeliğinin kabulü genel kurul kararına bağlanmamaktadır. Bu hukuki sonuç ancak sendikanın konfederasyon gibi üst kuruluşlara üyeliğinde söz konusu olabilir.

Kararın üçüncü kişilerle kurulacak hukuki ilişkiye yönelik olması durumunda yeni bir hukuki işlem kurulması gerekmektedir⁶³. Örneğin sendikanın bir konfederasyona ya da bir uluslararası kuruluşa üye olmak yönünde genel kurulda aldığı karar, kararın alındığı tarihte doğmuştur. Sendikanın yönetim kurulunun bu karara binaen konfederasyona ya da uluslararası kuruluşa başvurusu ayrı bir hukuki işlemdir. Bu yeni işlemin hukuki sebebi genel kurul kararıdır. Konfederasyon tarafından başvurunun kabul edilmesi ile iki taraflı hukuki işlem kurulmuş olacaktır.

3.4. Yenilik Doğuran Kararlar

Yenilik doğuran haklar öğretide; “*tek taraflı bir hukuki işlem ile bir hukuki ilişkiyi kurmak, içeriğini değiştirmek veya sona erdirmek suretiyle başka bir şahsın hukuk alanında değişiklik meydana getirebilme yetkisi veren haklar*”⁶⁴ olarak tanımlanmaktadır. Her ne kadar kanuni bir tanımlı olmasa da yenilik doğuran hakların öğretilerdeki bu ortak tanımından hareketle özellikleri de sıralanabilmektedir. Bu hakların ilk özelliği tek taraflı bir hukuki işlem ile kullanılma-

⁶¹ Üyelğe kabul özgürlüğü bağlamında, Fikret Eren, “Dernek ve Sendikaya Üye Olma, Üye Olmama ve Üyelikten Ayrılma Hakkı”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Sayı 1, Cilt 31, Ocak 1974, 245-278, s.255.

⁶² Nomer, s.47.

⁶³ Bu durumda iç ilişkide alınan karar dış ilişkide sözleşmenin dayanağıdır. Serozan, Dernekler, s.64.

⁶⁴ Vedat Buz, Medeni Hukukta Yenilik Doğuran Haklar, Ankara, Yetkin Yayınları, 2005, s.57. Eren, s.61. Serozan, s.225. Gaye Baycık, İş Hukukunda Yenilik Doğuran Haklar, Ankara, Yetkin Yayınları, 2011, s.45. Dural ve Sarı, s.176.

sıdır. Ancak belirtilmelidir ki her tek taraflı hukuki işlem yenilik doğuran hak değildir⁶⁵.

Yenilik doğuran hakların ikinci özelliği başka bir şahsın hukuk alanında değişiklik meydana getirebilmesidir. Bu müdahale yetkisi kullanıldığı zaman doğrudan doğruya hukuki sonuçlar meydana getirir⁶⁶. Bir diğer ifadeyle muhatabın kendisine ulaşan irade beyanını kabul etmek yahut reddetmek gibi bir özerkliği yoktur. İrade beyanı muhataba varmakla hüküm ve sonuçlarını doğurur⁶⁷. Bu hakkın kullanılması sonucu ortaya çıkan durumun dava edilmesinde mahkeme kararı kurucu değil, bildirici nitelik taşır⁶⁸.

Yenilik doğuran haklar bir defa kullanılmakla tükenir, şarta ve süreye bağlı olarak kullanılamaz⁶⁹. Varması gerekli bir hukuki işlem ile kullanıldıklarında muhataba ulaşma ve muhatabın öğrenmesinden sonra geri alınmaz⁷⁰. Yenilik doğuran haklardan kullanılması süre ile sınırlananlarda öngörülen süre hak düşürücü süredir⁷¹. Yenilik doğuran haklar kurucu, değiştirici ve bozucu yenilik doğuran haklar olmak üzere üç başlık altında incelenmektedir.

3.4.1. Kurucu Yenilik Doğuran Kararlar

Kullanılması ile birlikte bir hakkın kazanılmasını veya hukuki ilişkinin kurulmasını sağlayan haklara kurucu yenilik doğuran hak denir⁷². Genel kurulun kurucu yenilik doğuran hak niteliği taşıyan kararları bakımından “kurucu yenilik doğuran karar” kavramını kullanmayı tercih ettik.

Genel kurul kararlarından kurucu yenilik doğuran karara örnek olarak gösterilebilecek bir husus 6356 sayılı Kanunun md. 11/c hükmüdür. Yapılacak ilk genel kurula sunulması ve geçmişe etkili olmaması kaydıyla ilgili makamlar veya mahkemelerce kanuna aykırı görülerek düzeltilmesi istenen konuların değiştirilebilmesi için yönetim kuruluna yetki vermek, kurucu yenilik doğuran bir karardır.

⁶⁵ Dural ve Sarı, s.180. Örneğin vasiyet tek taraflı hukuki işlem olsa da yenilik doğuran hak değildir. Bu bir genel yetkidir, oysa yenilik doğuran hak olması için kanun ya da sözleşmeden kaynaklanan bir hak olması gerekir. Buz, s.59.

⁶⁶ Buz, s.65 ve 254. Eren, s.66. Serozan, s.226. Baycık, s.49. Dural ve Sarı, s.176.

⁶⁷ Eren, s.66. Dural ve Sarı, s.180.

⁶⁸ Buz, s.66. Eren, s.67. Baycık, s.50.

⁶⁹ Buz, s.89 ve 256. Eren, s.67-69. Serozan, s.226-227. Baycık, s.231 vd. Dural ve Sarı, s.181.

⁷⁰ Buz, s.258. Serozan, s.226. Baycık, s.245. Dural ve Sarı, s.181.

⁷¹ Buz, s.261 vd. Eren, s.67 vd. Serozan, s.227. Baycık, s.282. Dural ve Sarı, s.184.

⁷² Buz, s.192. Eren, s.63. Baycık, s.80. Dural ve Sarı, s.177.

3.4.2. Değiştirici Yenilik Doğuran Kararlar

Kullanılması ile birlikte bir hakkın veya hukuki ilişkinin içeriğini değiştiren haklara “değiştirici yenilik doğuran hak” denir⁷³. Bu nedenle çalışmada genel kurulun değiştirici yenilik doğuran hak niteliği taşıyan kararları bakımından “değiştirici yenilik doğuran karar” kavramını kullandık.

Tüzük değişikliği kural olarak tüzel kişinin kendi hukuk alanında meydana gelen bir gelişmedir. Bu kararların kurucu veya değiştirici yenilik doğuran hak olarak değerlendirilmesi mümkün değildir. Bununla beraber tüzük değişikliği ile üçüncü kişilerin hukuk alanında bir değişiklik de meydana gelebilir. Örneğin üyelik aidatının artırılması veya azaltılması, dayanışma aidatı ödeyenlerin hak ve yükümlülüklerinde bir değişiklik meydana getirecektir. Benzer nitelikte üçüncü kişilere verilen idare ve temsil yetkisi de bir değişikliğe uğrayabilecektir. İşte bu durumda kullanılması ile üçüncü kişinin hukuk alanında bir etki meydana getiren bu türde tüzük değişiklikleri değiştirici yenilik doğuran karar niteliğindedir. Aksi yöndeki bir örnek ise tüzük değişikliğinin değiştirici yenilik doğuran karar olmayabileceğini de göstermektedir. Örneğin tüzük değişikliği yapılarak delege sayısının azaltılması bu yöndedir. Burada münferit olarak hangi delegenin delegelik sıfatının sona erdiği belli olmadığından delegeler üçüncü kişi olarak sayılamayacak; bu husus sendika tüzel kişiliğinin iç işleyişi ile ilgili kalacaktır. Bu nedenle de kararın hüküm ve sonuçlarını doğurması muhataba ulaşım ulaşmadığı ile alakalı olmayacaktır. Delege sayısının indirilmesi nedeniyle doğan sonuçlar bir sonraki genel kurulda etkili olacaktır.

Tüzük değişikliği konusunda değinilmesi gereken bir husus da üyelerin katılımı ile gerçekleşen genel kurullarda, üyenin genel kurula katılmasını kısıtlayıcı tüzük hükümlerinin getirilebilip getirilemeyeceğidir. Örneğin sendikaya aidat ödemeyenlerin oy kullanma ve aday olma hakkı sınırlanabilecek midir? Kanaatimizce tüzüğe seçme ve seçilme hakkını kısıtlayıcı düzenlemeler konulamayacaktır. Genel kurula seçilme hakkını sınırlayıcı düzenlemeler demokratik esaslara ve hukuka aykırı olacaktır. Ancak üyelik yükümlülüklerini yerine getirmeyen bir kişinin üyelik hak ve menfaatlerinden yararlanması da, sendikal dayanışma ve iyiniyet kurallarına (TMK md. 2) aykırıdır. Kanunda ise sadece tüzüklere delege seçilmeyi engelleyici hükümler konulamayacağı düzenlenmiştir (STİSK. md. 10/III). Bazı yükümlülüklerini yerine getirmeyen üyelerin seçme ve oy kullanma hakkını sınırlayıcı bir düzenleme getirilmesinin yasaklanmadığı görülmektedir. Ancak demokratik esaslara bu sonuca ulaşılmaktadır.

⁷³ Buz, s.192. Eren, s.64. Dural ve Sarı, s.178. İş sözleşmesinde talimat verme hakkının (yönetim hakkının) değiştirici yenilik doğuran hak niteliğinde sayılabileceği yönünde Buz, s.193. Yönetim hakkının yenilik doğuran hak niteliği taşımadığı yönünde bkz. Baycık, s.186.

Yargıtay kararlarına göre de seçme seçilme hakkı bakımından tüzüğe aidat ödemiş olma koşulu getirilemeyecektir⁷⁴.

Genel kurulda organ seçimlerinde seçilen üye ile sendika arasında vekalet ilişkisi kurulmaktadır⁷⁵. Vekalet ilişkisi, özellikle yönetim kuruluna sendika tüzel kişiliğini idare ve temsil yetkisi vermektedir. Buradaki temsil yetkisi vekalet sözleşmesinden doğan bir edim ilişkisinin içeriğine dahildir. Genel kurul yenilik doğuran hak niteliğindeki alacağı kararlar temsil yetkisinin üzerinde bir değişiklik yaparak bu yetkinin kapsamını genişletebilir veya daraltabilir. Yönetim kuruluna verilen harcama, üyelik aidatı miktarını artırma veya azaltma, taşınır- taşınmaz mal alım satımı, şube açma, kapatma gibi yetkiler bu idare ve temsil yetkisinin kapsamını genişletmektedir. Yine aynı şekilde yönetim kurulunun bu yöndeki idare ve temsil yetkisi belirli bir miktarla sınırlanabileceği gibi kapsamı daraltılabilir. Uygulamada görüldüğü gibi kullanılması belirli şekil şartlarına bağlanabilir. Örneğin harcama yetkisinin yönetim kurulu üyelerinin oybirliği veya en az iki imza ile alınması biçiminde kullanılmasına karar verilebilir. Mevzubahis bu değişiklikleri yapmayı sağlayan genel kurul kararı değiştirici yenilik doğuran hak niteliğindedir.

3.4.3. Bozucu Yenilik Doğuran Kararlar

Kullanılması ile birlikte bir hakkın veya hukuki ilişkinin sona ermesini, ortadan kalkmasını sağlayan haklara bozucu yenilik doğuran hak denir⁷⁶. Genel kurulun bozucu yenilik doğuran hak niteliği taşıyan kararları bakımından “bozucu yenilik doğuran karar” kavramını kullanmayı yeğledik.

Doktrinde bir derneğin/sendikanın kendisini feshi bozucu yenilik doğuran hak olarak kabul edilirken⁷⁷, biz bu görüşe katılmamaktayız. Zira yenilik doğuran hak olmanın temel prensiplerinden biri olan başka bir şahsın hukuk alanına

⁷⁴ Y.9.HD, T.27.5.1999, E.1999/8272, K. 1999/9417 (www.kazanci.com). Başbuğ ve Yücel Bodur, s.277-278. Çelik, Caniklioğlu ve Canbolat, s.873.

⁷⁵ Eski kanun döneminde vekalet ilişkisi olarak nitelendirenler yanında hizmet ilişkisi olarak nitelendiren görüşler de bulunmaktaydı (Şahlanan, 1980, s.189). Yargıtay ise vekalet sözleşmesi görüşünü benimsemektedir. (Y.9.HD T.30.10.1986, E.1986/8675, K.1986/9671; Y.9.HD T.27.5.1997, E.1997/5131, K.1997/10079) Kanaatimizce profesyonel ve amatör sendika yöneticileri arasında yönetim bakımından bir ayırım yapılamayacağından ve ücret de iş sözleşmesinin esaslı unsuru olduğundan bu ilişki ancak vekalet ilişkisi olarak nitelendirilebilir. Bu ilişkinin niteliği hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Ali Bulut, Türk İş Hukukunda Sendikal Güvenceler, Ankara, Turhan Kitabevi, 2016, s.78-79. Narmanlioğlu, s.109, dn.213. Sur, s.131. Hafızoğlu, s.88. Çöldemli, s.178. Nuri Çelik ve Ali Güzel, “Sendika Tüzel Kişiliği ile Sendika Yönetim Kurulu Üyesi Arasındaki İlişkinin Hukuki Mahiyeti”, Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi, C: IV, Sayı 1-2, 1987, 637-648, s.648. Tuncay ve Savaş, s.67. Çelik, Caniklioğlu ve Canbolat, s.882.

⁷⁶ Buz, s.193. Eren, s.64. Dural ve Sarı, s.179.

⁷⁷ Eren, s.65.

müdahale etme yetkisi gerçekleşmemektedir. Burada sadece sendika tüzel kişinin kendi hukuk alanında değişiklik meydana gelmektedir. Bu nedenle sendikanın kendi tüzel kişiliğini sona erdirmeye kararını yenilik doğurucu değildir⁷⁸.

Her ne kadar genel kurul kararı olmasa da belirtilmelidir ki üyelikten ayrılma bir yenilik doğuran haktır. Zira üye sayısının, diğer üyelerin hak ve yükümlülüklerinde değişiklik meydana getirmesi gibi başka bir şahsın hukuki durumu üzerinde etkide bulunması söz konusu olmaktadır⁷⁹. Bu nedenle sendika üyeliğinden ayrılma da bozucu yenilik doğuran haklardandır. Şarta bağlanamaz ve tek tarafı, yöneltilmesi gereken bir irade beyanıyla yapılır. Ayrılmanın, yetkili sendika organlarınca kabulü, sonuçlarını doğurabilmesi için şart değildir⁸⁰. Kaldı ki Kanunda da böyle bir kabul şartı getirilmemiştir⁸¹.

Sendikanın en ağır disiplin yaptırımını olan üyelikten çıkarma bir bozucu yenilik doğuran karardır⁸². 6356 sayılı Kanun md. 19/4'e göre "*Sendika üyeliğinden çıkarılma kararı genel kurulca verilir. Karar, e-Devlet kapısı üzerinden Bakanlığa elektronik ortamda bildirilir ve çıkarılana yazı ile tebliğ edilir. Çıkarılma kararına karşı üye, kararın tebliğinden itibaren otuz gün içinde mahkemeye itiraz edebilir... Üyelik, çıkarılma kararı kesinleşinceye kadar devam eder.*" Esasında yenilik doğuran haklarda örneğin demeklerde üyelikten çıkarma karşı tarafa ulaştığı anda hüküm ve sonuç doğurur⁸³. Ancak 6356 sayılı Kanunda bu sebep sonuç ilişkisine bir istisna getirilmiştir. Üyelik, çıkarılma kararı kesinleşinceye kadar devam edeceği öngörülmüştür. Bir bozucu yenilik doğuran karar olan üyelikten çıkarma kararının sonucunun çıkarılma kararının kesinleşme tarihine kadar ertelendiği görülmektedir. Aynı durum belirsiz süreli iş sözleşmesinin ihbar süresine uyularak feshedilmesinde de geçerlidir. Bir bozucu yenilik doğuran hak olan fesih karşı tarafa varmakla hüküm ve sonuç doğuracak idiyse de ihbar süresinin sonunda hüküm ve sonuçlarını doğurmaktadır.

Üyelikten çıkarma kararı verilen bir üyenin aynı zamanda delege olması ve genel kurula katılması halinde kararın alınması ile kendisine tebliğ, aynı anda gerçekleşmiş olacaktır. Bu halde üyeliğin sona ermesi ile birlikte üyelikten do-

⁷⁸ Buz, s.74. Baycık, s.52. Sendikanın infisahı yönünden aynı yönde Sur, s.197.

⁷⁹ Buz, s.74. Dural ve Sarı, s.179. Baycık, s.145. Sur, s.151.

⁸⁰ Eren, Demek, s.274. Sur, s.151. Narmanlıoğlu, s.202.

⁸¹ 6356 sayılı Kanun md 19/2 ve 3'e göre: "*Her üye, e-Devlet kapısı üzerinden çekilme bildiriminde bulunmak suretiyle üyelikten çekilebilir. E-Devlet kapısı üzerinden yapılan çekilme bildirimini elektronik ortamda eş zamanlı olarak Bakanlığa ve sendikaya ulaştır. Çekilme, sendikaya bildirim tarihinden itibaren bir ay sonra geçerlilik kazanır.*"

⁸² Eren, s.64. Baycık, s.285. Baki İlkay Engin, Dernek Üyeliğinin Kazanılması ve Kaybedilmesi. İstanbul, Alfa Yayınları, 1995, s.109. Dural ve Sarı, s.179. Dural ve Ögüz, s.299. Sur, s.152.

⁸³ Engin, s.109.

ğan haklar da sona erecektir. Genel kurulun bu kararından sonra gerçekleşecek seçimlerde oy kullanma, seçme ve seçilme hakkını kaybedecektir.

Temsil yetkisinin geri alınması ve vekaletin feshi kararları da bozucu yenilik doğuran kararlardır⁸⁴.

Yönetim veya denetim kurulunun üyesinin azli kararı da bozucu yenilik doğuran kararlardandır. Böylece yönetim kurulu yahut denetim kurulu üyesinin görevden alınması kararı genel kurulca alındığı ve üyeye tebliğ edildiği anda hüküm ve sonuç doğurur. Bütün yenilik doğuran haklarda olduğu gibi organ üyeliğinin sona ermesi bu üyelere tebliğ anında gerçekleşir. Üyenin bu karara karşı iptal davası açması sona eren hukuki ilişkide bir değişiklik meydana getirmeyecektir. Buna karşılık genel kurul kararının iptaline⁸⁵ hükmedilmesi halinde hukuki işlem baştan itibaren geçersiz olacaktır.

Şube kapatma kararının alınması da bir yönüyle bozucu yenilik doğuran karardır. Zira kapatma kararı şube organlarına seçilen üyeler üzerinde de sonuç meydana getirecektir. Dolayısıyla bu karar alındığında şubenin mevcut organları üzerinde hukuki sonuç meydana getirebilmesi için organları meydana getiren üyelere tebliği gerekmektedir. Bu nedenle şube kapatma kararının alındığı tarihin ertesi günü bir seçim yapılacak ise bu kararın muhataplarına tebliğ edilip edilmediğine göre yorum yapılmalıdır. Bir başka deyişle genel kurula şubeyi temsilen katılan delegelerin yetkisiz hale gelip gelmediği şube kapatma kararının kendilerine tebliğ edilip edilmediğine bağlıdır. Ancak bu durum her ne kadar pozitif düzenlemelere uygun olsa da sendikanın demokratik işleyişine⁸⁶ aykırı olur. Dolayısıyla kanaatimizce de lege ferenda demokratik işleyişe uygun bir pozitif düzenleme yapılmalıdır.

Genel kurulda şube açma ve kapatma yetkisinin yönetim kuruluna verilmiş olması durumunda yine de genel kurul tarafından bu konuda karar alınıp alınmayacağına ilişkin Yargıtay vermiş olduğu bir kararında; “*sendika genel kurulunca genel merkez yönetim kuruluna verilen şube açma yetkisinin yine aynı genel kurulda verilmiş olan Bursa şubesinin kapatılması kararını ortadan kaldırmayacağı açıktır. Bu kapatma kararı en azından aksine bir tasarrufu gerektirecek objektif koşullar somut olarak ortaya konulmadıkça bir sonraki genel*

⁸⁴ Buz, s.210. Eren, s.448. Serozan, s.411. Kocayusufpaşaoğlu, s.707. Dural ve Sarı, s.179.

⁸⁵ Kararların iptali hakkında bkz. Emine Tuncay Kaplan, “Sendika Genel Kurul Kararlarının İptali Davası ve Şartları”, A.Ü. SBF Dergisi, Prof. Dr. İlhan Öztrak’a Armağan, C: 49, No.1-2, 1994, s.255-265.

⁸⁶ Sendika genel kurulunda sendika içi demokrasiyi ortadan kaldıran nitelikte kararların alınmasını kanunun emredici hükümlerine aykırı olamayacağından mümkün görmeyen, bunun genel kurul kararını hukuka aykırı hale getireceği yönünde; bkz. Aydın, s.28.

*kurula kadar varlığını muhafaza eder.*⁸⁷ yönünde görüş bildirmiştir. Bu karar ile hem genel kurulun karar alıp alamayacağı hem de aldığı kararın hüküm ifade edeceği süre izah edilmiştir.

Son olarak belirtilmelidir ki sendikanın üye olduğu konfederasyon ya da uluslararası kuruluşun üyeliğinden çekilme kararı da sendika genel kurulunda alınan bozucu yenilik doğuran kararlardandır.

3.5. Tespit Kararları

Genel kurulun usule ve esasa, seçime yönelik veya bir hak üzerinde yenilik doğuran kararları dışında mevcut durum veya iç işleyişi ile ilgili kararları da bulunmaktadır. Genel kurulun bu kararları bir talep hakkı meydana getirmektedir. Bu nitelikteki kararlar mevcut bir durumun tespitinden ibarettir. Örneğin, bütçenin kabulü bir tespit kararıdır. Yine yönetim, denetim ve disiplin kurulu üyelerine verilecek ücret, tazminat, ödenek ve yolluklar ile sosyal hakların belirlenmesi de birer tespit kararıdır.

4. KARARIN HÜKÜM DOĞURDUĞU AN

Sendika genel kurul kararları kural olarak alındıkları andan itibaren bağlayıcı ve derhal uygulanabilir niteliktedirler⁸⁸. Ancak farklı kararların farklı hukuki niteliği haiz olmaları, hüküm doğurdıkları anı ve etkilerinin süresini değiştirmektedir. Bu nedenle sendika genel kurul kararlarının hukuki niteliklerini tartışmak salt teorik değil, uygulamaya da bakan yönüyle pratik önemi olan bir husustur.

Çalışmada incelendiği sırayla esasa ilişkin genel kurul kararları; kural olarak sendikanın iç ilişkilerinde ve tüzel kişinin bizatihi varlığı ile ilgili kararlar olup, genel kurulun iradesi olduğu anda hüküm ve sonuç doğurur. Bir diğer ifadeyle dar anlamda oylamanın tamamlandığı, kararın oylandığı ve oyun sonuçlandığı an karar hüküm ve sonuçlarını doğurur. Ancak bu konuda öğretide bir başka görüşe göre hüküm anı, toplantının sona erme anıdır⁸⁹.

Esasa ilişkin kararın alınmasıyla ilgili olan ve ilgili genel kurulu bağlayan usule ilişkin kararların hüküm anı ise yalnızca alındığı genel kurul için geçerli olup, genel kurul toplantısının bitmesi ile sona ermektedir⁹⁰.

⁸⁷ Y.22. HD T.23.1.2013, E.2013/31, K. 2013/425 (www.kazanci.com)

⁸⁸ Ticari ortaklıklarda genel kurul kararları bakımından aynı yönde Nomer, s.47.

⁸⁹ Bu konuda ayrıntılı açıklamalar için bkz. Nomer, s.47.

⁹⁰ Moroğlu, s.15. Saka, s.56.

Seçim kararları, kurucu yenilik doğuran karar değildir. Zira seçim sonucu ile birlikte organ üyeliği sıfatı doğmamaktadır. Vekalet sözleşmesinin gereği olarak icap ve kabul aşamasının tamamlanması ile karar hüküm ve sonuçlarını doğurmaktadır.

Genel kurulda üçüncü kişiye yöneltilmesi gereken bir hukuki işlem yapılmasına karar verildiğinde, karar oylamanın sonucunda doğmakla birlikte, bu karara konu işlemin kurulması üçüncü kişiye bildirim ve onun irade beyanının sonunda olmaktadır.

Yenilik doğuran hakkın kullanıldığı an ise yenilik doğurucu beyanın muhataba vardığı andır⁹¹. Genel kurulun kurucu, değiştirici yahut bozucu yenilik doğuran kararlarının tümünün hüküm ve sonuçlarını doğurma anı da kararın muhataba ulaştığı andır. Ancak bunun kanuni istisnası, sendika üyeliğinden çıkarılma kararıdır. Burada üyeliğin, çıkarılma kararı kesinleşinceye kadar devam edeceği öngörülmüştür.

5. SENDİKA GENEL KURULUNUN VEKALET (TEMSİL VE YETKİ) KARARLARINDA DÜZEN İLKESİ

Genel kurul kararlarında düzen ilkesi, genel kurulun sonraki genel kurulları bağlayıcı veya yetkilerini sınırlayıcı kararlar alamaması anlamına gelmektedir. Bu nedenle özellikle yönetim kuruluna temsil yetkisi veren ve yönetim kurulunun genel kurul tarafından denetlenmesi konusunu içeren kararlar sadece kendi dönemi ile sınırlı olmalıdır.

Genel kurul kararları kural olarak alındığı anda hukuki sonuç doğurur. Genel kurul aksine bir karar almadıkça bu hukuki sonuç devam eder. Ancak kanaatimizce genel kurulun temsil ve yetki veren kararları sadece bir sonraki olağan genel kurula kadar hukuki sonuç meydana getirmelidir. Bu nedenle genel kurulun yönetim kuruluna araç alım satım, taşınır-taşınmaz alım satımı yetkisi verdiği gibi hallerde bu yetki bir sonraki genel kurula kadar kullanılabilir. Aksi düşünülecek olursa yönetim kurulunun çok önceleri verilmiş bir yetkiye dayanarak tüzel kişi adına hareket etmesi gibi bir hukuki sonuç doğacaktır. Bu ise genel kurulun önemini azaltacak ve yönetimin genel kurul tarafından denetimine aykırı olacaktır. Dolayısıyla düzen ilkesi gereğince bir genel kurulun sonraki genel kurullara sirayet eden ve o genel kurulu sınırlandıran kararlar alması mümkün görülmemektedir.

⁹¹ Buz, s.213, dn.34.

Genel kurulun yönetim kuruluna vereceği yetkinin hangi süreyle sınırlı olacağı hususunda Kanunda açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Genel kurullarda harcama, şube açma, kapatma, taşınır ve taşınmaz mal satımı gibi konularda yönetim kuruluna yetki verilebilmektedir⁹². Kanaatimizce bu yetki bir sonraki olağan genel kurula kadar geçerlidir. Aksi takdirde birkaç genel kurul öncesi verilen yetkiye dayanılarak işlem tesis edilmesi gibi sendikaların demokratik işleyişine uygun olmayan sonuçlar doğabilecektir.

Bir genel kurulun aldığı karar daha sonraki gerçekleşecek genel kurullarda kaldırılabilir veya bunlarda değişiklik yapılabilir. Kararların kaldırılması veya değiştirilmesini engelleyen düzenleme veya sınırlandırmalar ile aynı sonuca ulaşacak hukuki işlemler düzen ilkesine aykırılık meydana getireceği için sonraki genel kurullar için bağlayıcı olmayacaktır. Örneğin yönetim kuruluna verilen yetkinin sonraki genel kurullarda geri alınmayacağı şeklindeki bir karar sonraki genel kurullar için bağlayıcı olmayacağı gibi, aynı sonuca ulaşan örtülü kararlar da geçersiz olacaktır. Bu nedenle sonraki genel kurullarda kullanılmak üzere verilecek yetki sonraki genel kurulun denetim ve karar işlevini örtülü olarak sınırlandıran ve ortadan kaldıran bir niteliktedir.

Düzen ilkesi gereğince genel kurulun aldığı karar henüz bir tasarrufa konu olmamış ise genel kurul süresince geçerlidir. Şube açma kapatma, tüzük değişikliği gibi kararlar bir tasarrufa konu olmuş ise artık tamamlanmış bir işlem söz konusudur. Buna karşılık herhangi bir tasarruf işlemi gerçekleşmemiş ise sonraki genel kurullara sirayet etmeyecektir. Aksi durum sonraki genel kurulların karar alma ve denetim yetkisine yönelik olumsuz bir sonuç meydana getirecektir.

Bu teorik temelden hareketle genel kurulda alınan her karar değil yalnızca yönetim kurulu, şube veya başkaca üçüncü kişilere temsil ve yetki veren kararlar bir sonraki genel kurula kadar geçerli olacaktır. Bu çerçevede yönetim kurulunun harcama, taşınır-taşınmaz mal alım satımı, şube açma kapatma gibi yetkileri denetlenebilir hale gelmektedir. Bu bakımdan harcama, taşınır taşınmaz mal alım satımı, şube açma kapatma gibi yetkiler tasarruf edilebilir olduğu dönem için geçerlidir.

SONUÇ

Sendikalar hukukunda bir tüzel kişi olarak sendikanın organları ve bu organlarda alınan kararların hukuki niteliği üzerinde öğretide pek durulmamıştır.

⁹² Sur, s.122-123.

Sendika genel kurul kararı, bütün genel kurul kararlarında olduğu gibi bir hukuki işlemdir. Kanaatimizce karar; tüzel kişinin organında alınmıyorsa artık tüzel kişilik teorisinden dolayı bizatihi tüzel kişinin iradesi sayılmalı ve tek taraflı bir hukuki işlem olarak görülebilmelidir. Genel kurul kararı, sendika tüzel kişiliğinin irade açıklaması niteliğinde bir tek taraflı hukuki işlemdir.

Sendika genel kurulu, sendikal demokrasinin bir gereği olarak, yetkileri tüzeikle belirlenen sendikanın en üst karar organıdır. Karar, oylama sürecinin tamamlanmasıyla yani son oyun kullanılmasıyla oluşur. Kararın hüküm ifade ettiği tarihi belirlemek bakımından bu konu önem arz etmektedir.

Biz çalışmamızda sendika genel kurul kararlarını; usule veya esasa ilişkin kararlar, seçim kararları, üçüncü kişiye bildirilmesi gereken kararlar, yenilik doğuran kararlar ve tespit kararları olmak üzere beş başlık altında irdeledik. Esasa ilişkin genel kurul kararları; kural olarak sendikanın iç ilişkilerinde ve tüzel kişinin bizatihi varlığı ile ilgili belli bir konudaki nihai iradesini açıklayan kararlardır. Usule ilişkin kararlar ise esasa ilişkin kararın alınmasıyla ilgili kararlardır. Usule ilişkin kararların en önemli özelliği ömrünün alındığı genel kurul toplantısının bitmesi ile sona ermesidir. Genel kurulda yapılan seçimler kurucu yenilik doğuran hak değildir. Çünkü seçim sonucu ile birlikte organ üyeliği sıfatı doğmamaktadır. Bu sıfatın kazanılabilmesi için vekalet ilişkisinin kurulması, kişinin aday olması ya da aday olmayanlar için kabul beyanı gereklidir. Genel kurulda üçüncü kişiye yöneltilmesi gereken bir hukuki işlem yapılmasına karar verildiğinde, bu işlemin kurulması üçüncü kişiye bildiri ve onun irade beyanının sonunda olur. Yenilik doğuran kararlar ise kurucu, değiştirici ve bozucu olmak üzere üç başlık altında incelenmiştir. Genel kurulun usule ve esasa, seçime yönelik veya bir hak üzerinde yenilik doğuran kararları dışında mevcut durum veya iç işleyişi ile ilgili tespit kararları da bulunmaktadır. Genel kurulun bu kararları bir talep hakkı meydana getirmemektedir. Genel kurul kararlarında düzen ilkesi, genel kurulun sonraki genel kurulları bağlayıcı veya yetkilerini sınırlayıcı kararlar alamaması anlamına gelmektedir. Bu nedenle özellikle yönetim kuruluna temsil yetkisi veren ve yönetim kurulunun genel kurul tarafından denetlenmesi konusunu içeren kararlar sadece kendi dönemi ile sınırlı olmalıdır. Farklı kararların farklı hukuki niteliği haiz olmaları, hüküm doğurdıkları anı ve etkilerinin süresini değiştirmektedir.

KAYNAKÇA

- Akünel Teoman, Türk Medeni Hukukunda Tüzel Kişiler, 2. Baskı, İstanbul, Beta Yayınevi, 1995.
- Akyol Şener, Türk Medeni Hukukunda Temsil, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2009.
- Aydın Mesut, "Sendika İçi Demokrasinin Sağlanmasında 6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun Yeri", İş ve Hayat Dergisi, Sayı 4, 2016, 9-58.
- Bahtiyar Mehmet ve Hamamcıoğlu Esra, Yeni TTK'ya Göre Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantıları, İstanbul, Beta Yayınevi, 2014.
- Başbuğ Aydın ve Yücel Bodur Mehtap, İş Hukuku, 5. Baskı, İstanbul, Beta Yayınevi, 2018.
- Baycık Gaye, İş Hukukunda Yenilik Doğuran Haklar, Ankara, Yetkin Yayınları, 2011.
- Bilge Necip, Hukuk Başlangıcı, 28. Bast, Ankara, Turhan Kitabevi, 2010.
- Bulut Ali, Türk İş Hukukunda Sendikal Güvenceler, Ankara, Turhan Kitabevi, 2016.
- Buz Vedat, Medeni Hukukta Yenilik Doğuran Haklar, Ankara, Yetkin Yayınları, 2005.
- Centel Tankut, "Sendika Yöneticisinin Güvencesi", Prof. Dr. Turhan Esener, II. İş Hukuku Uluslararası Kongresi, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2017.
- Çelik Nuri ve Güzel Ali, "Sendika Tüzel Kişiliği ile Sendika Yönetim Kurulu Üyesi Arasındaki İlişkinin Hukuki Mahiyeti", Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi, C: IV, Sayı 1-2, 1987, 637-648.
- Çelik Nuri, Caniklioğlu Nurşen ve Canbolat Talat, İş Hukuku Dersleri, 32. Bası, İstanbul, Beta Yayınevi, 2019.
- Çöldemli Ali, Sendikaların Kuruluşu ve Organları, Ankara, Adalet Yayınevi, 2016.
- Deryal Yahya, "Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının Hukuki Niteliği", Prof. Dr. Fahiman Tekil'in Anısına Armağan, İstanbul, Beta Yayınevi, 2003, s.377-399.
- Dural Mustafa ve Sarı Suat, Türk Özel Hukuku, Temel Kavramlar ve Medeni Kanunun Başlangıç Hükümleri, Cilt 1, 6. Baskı, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2011.
- Dural Mustafa ve Öğüz Tufan, Türk Özel Hukuku Cilt II, Kişiler Hukuku, 13. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2013.
- Ekmekçi Ömer, Toplu İş Hukuku Dersleri, İstanbul, Oniki Levha Yayıncılık, 2018.
- Engin Baki İlkay, Dernek Üyeliğinin Kazanılması ve Kaybedilmesi, İstanbul, Alfa Yayınları, 1995.
- Eren Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 14. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 2012.

- Eren Fikret, “Dernek ve Sendikaya Üye Olma, Üye Olmama ve Üyelikten Ayrılma Hakkı”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Sayı 1, Cilt 31, Ocak 1974, 245-278.
- Gözler Kemal, Hukuka Giriş, 4. Baskı, Bursa, Ekin Kitabevi, 2007.
- Hafızoğlu Ece Sıla. Sendika Yöneticileri ve Güvenceleri, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2015.
- Hatemi Hüseyin, Medeni Hukuka Giriş, 2. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1999.
- Hirsch Ernst, Ticaret Hukuku Dersleri, İstanbul, İsmail Akgün Matbaası, 1948.
- İmregün Oğuz, Anonim Ortaklıklar, 4. Bası, İstanbul, Yasa Yayıncılık, 1989.
- Kaplan Emine Tuncay, “Sendika Genel Kurul Kararlarının İptali Davası ve Şartları”, A.Ü. SBF Dergisi, Prof. Dr. İlhan Öztrak’a Armağan, C: 49, No.1-2, 1994. s.255-265.
- Kaşak Esra, Anonim Şirketlerde Genel Kurul ile Yönetim Kurulu Arasındaki Yetki Dağılımına İlişkin Temel Esaslar. İstanbul, Oniki Levha Yayıncılık, 2019.
- Kocayusufpaşaoğlu Necip, Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, Borçlar Hukuku Genel Bölüm, 1. Cilt, Borçlar Hukukuna Giriş Hukuki İşlem Sözleşme, 4. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2008.
- Moroğlu Erdoğan, Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, 8. Baskı, İstanbul, Oniki Levha Yayıncılık, 2017.
- Narmanlıoğlu Ünal, İş Hukuku II, Toplu İş İlişkileri, 3. Baskı, İstanbul, Beta Yayıncı, 2016.
- Nomer Haluk Nami, Kişi Birliklerinde Genel Kurul Kararlarının Geçersizliğine İlişkin Temel Esaslar. İstanbul, Beta Yayıncı, 2008.
- Özsunay Ergun, Medeni Hukukumuzda Tüzel Kişiler, 2. Bası, İstanbul, Kutulmuş Matbaası, 1969.
- Öztan Bilge, Medeni Hukuk Tüzel Kişilerinde Organ Kavramı ve Organın Fiillerinden Doğan Sorumluluk, Ankara, Sevinç Matbaası, 1970.
- Paslı Ali, “Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Kullanılan “Oy”un Hukuki Niteliği”, İÜHFH, C. LXVII, S.1-2, 2009, 167-182.
- Poroy Reha, Tekinalp Ünal ve Çamoğlu Ersin, Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, 11. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2009.
- Pulaşlı Hasan, Şirketler Hukuku Şerhi, C: 1, 3. Baskı, Ankara, Adalet Yayıncı, 2018.
- Reisoğlu Safa, Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 24. Bası, İstanbul, Beta Yayıncı, 2013.

- Saka Zafer, Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2004.
- Serozan Rona, Medeni Hukuk Genel Bölüm/Kişiler Hukuku, 8. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2018.
- Serozan Rona, Tüzel Kişiler, Özellikle: Dernekler ve Vakıflar, 2. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1994. (Dernekler)
- Subaşı İbrahim, "İşçi Kuruluşu Yöneticiliği Güvencesi". Kamu İş, C: 5, Sayı 3, Nisan 2000, s.525-561.
- Sur Melda, İş Hukuku Toplu İlişkiler, 6. Bası, Ankara, Turhan Kitabevi, 2017.
- Sümer Haluk Hadî, İş Hukuku Uygulamaları, 7. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2019.
- Şahlanan Fevzi, Sendikalar Hukuku, İstanbul, Banksis Yayınları, 1995. (Sendikalar)
- Şahlanan Fevzi, Sendikaların İşleyişinin Demokratik İlkeler Uyumluğuna, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1980. (1980)
- Tekinalp Ünal, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, 4. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2015.
- Tekinay Selahattin Sulhi, Akman Sennet, Burcuoğlu Haluk ve Altop Atilla, Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 7. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1993.
- Tuncay Can ve Savaş Burcu, Toplu İş Hukuku, 3. Bası, İstanbul, Beta Yayınevi, 2013.
- Zorlutuna Dilara, Sendikalar Hukukunda Demokrasi, İstanbul, Legal Yayıncılık, 2016.
- www.kazanci.com